

ੴ

GURBANI CONTEMPLATION

10

**EGOISTIC CONSCIOUSNESS
PART-2**

‘KHOJI’

HAUMAI PART-2 (EGOISTIC CONSCIOUSNESS)

Just as **Tuberculous (TB)** is a serious and chronic disease of the body many other diseases can crop up from this TB, in the same way, '**ego**' too is the

foremost
serious
incurable
chronic

mental disease.

Ego is a chronic disease, but it is also the medicine for its own cure.

466

It is from the **doubt-delusion of 'ego'** that we --

Forget the Timeless Being Lord.

Abandon His bosom of warmth and comfort.

Are **devoid of the illumination of Naam**.

Turn away and become out of tune from the Divine Will.

Spend our lives in the **pitch darkness** of ignorance.

Live in the **3 attributes** (of materialism).

'Love of another' sprouts up.

Live in the **'me-mine'** state.

Become **slaves** of the stubborn army of the five vices; lust, anger, greed, attachment, pride.

Bring upon ourselves **numerous mental diseases** such as jealousy, duality, hatred, enmity, resentment-grievance, quarrels.

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰੀਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਤੇ ਦੀਰਘ ਰੋਗ **ਤਪਦਿਕ (Tuberculous)** ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤਪਦਿਕ' ਤੋਂ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਰੋਗ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ '**ਹਉਮੈ**' ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ—

ਮੁੱਢਲਾ
ਵੱਡਾ
ਅਸਾਧ
ਦੀਰਘ

ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ ਹੈ ।

ਹਉਮੈ ਦੀਰਘ ਰੋਗੁ ਹੈ ਦਾਰੂ ਭੀ ਇਸੁ ਮਾਹਿ ॥ (ਪੰਨਾ-466)

'ਹਉਮੈ' ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਤੋਂ ਹੀ—

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਸਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਅਤੇ ਸੁਖਦਾਈ 'ਗੋਦ' ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਈਦਾ ਹੈ ।

ਨਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ।

'ਹੁਕਮ' ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਤੇ ਬੇਸੁਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ।

ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਅੰਧ ਗੁਬਾਰ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ।

ਕ੍ਰੈ-ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਵਾਸਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

'ਦੂਜਾ-ਭਾਉ' ਉਪਜਦਾ ਹੈ ।

ਮੈਂ-ਮੇਰੀ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹਾਂ ।

ਪੰਜਾਂ ਦੀ ਹਠੀਲੀ ਫੌਜ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ।

ਪੰਜਾਂ ਦੀ ਰੰਗਣ ਵਿਚ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਤੇ ਦੁਖ-ਸੁਖ ਭੋਗਦੇ ਹਾਂ ।

ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ, ਈਰਖਾ, ਦਵੈਤ, ਨਫਰਤ, ਵੈਰ, ਵਿਰੋਧ, ਰੋਸੇ-ਯਿਲੇ, ਲੜਾਈਆਂ ਸਹੇੜ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ।

ਬੇਅੰਤ ਸਰੀਰਕ ਰੋਗ ਭੋਗਦੇ ਹਾਂ ।
 ਕਰਮ-ਬੱਧ ਹੋ ਕੇ ਜਮਾਂ ਦੇ ਵਸ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ ।
 ਆਵਾਗਵਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਖੁਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਹਉਮੈ' ਦੇ 'ਦੀਰਘ ਰੋਗ' ਦਾ ਇਲਾਜ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ—

ਸਾਧ ਕੇ ਸੰਗਿ ਮਿਟੈ ਅਭਿਮਾਨੁ ॥
 ਸਾਧ ਕੇ ਸੰਗਿ ਪ੍ਰਗਟੈ ਸੁਗਿਆਨੁ ॥ (ਪੰਨਾ-271)
 ਮਨ ਅੰਤਰਿ ਹਉਮੈ ਰੋਗੁ ਹੈ ਭ੍ਰਮਿ ਭੂਲੇ ਮਨਮੁਖ ਦੁਰਜਨਾ ॥
 ਨਾਨਕੁ ਰੋਗੁ ਗਵਾਇ ਮਿਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਧੂ ਸਜਨਾ ॥ (ਪੰਨਾ 301)
 ਸਬਦੇ ਹਉਮੈ ਮਾਰੀਐ ਸਚੈ ਮਹਲਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-429)
 ਆਸ ਅੰਦੇਸੇ ਤੇ ਨਿਹਕੇਵਲੁ ਹਉਮੈ ਸਬਦਿ ਜਲਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-468)
 ਨਿਰਮਲ ਨਾਮਿ ਹਉਮੈ ਮਲੁ ਧੋਇ ॥
 ਸਾਚੀ ਭਗਤਿ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-664)
 ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਿਲਿ ਰਹੈ ਹਉਮੈ ਸਬਦਿ ਜਲਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-653)
 ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਤੇਰੀ ਉਤਰਸਿ ਮੈਲੁ ॥
 ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਹਉਮੈ ਬਿਖੁ ਫੈਲੁ ॥ (ਪੰਨਾ-289)
 ਗੁਰੁ ਸੁਖੁ ਮੁਖਿ ਪਾਇਆ ਹਉਮੈ ਬਿਖੁ ਹਰਿ ਮਾਰੀ ॥ (ਪੰਨਾ-1260)
 ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਸੁਖਦੁ ਵੀਚਾਰੁ ॥
 ਹਉਮੈ ਮਾਰੇ ਕਰਣੀ ਸਾਰ ॥ (ਪੰਨਾ-223)
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਅਪਣਾ ਸਦਹੀ ਸੇਵਹਿ ਹਉਮੈ ਵਿਚਹੁ ਜਾਈ ਹੇ ॥ (ਪੰਨਾ-1044)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਉਪਰਲੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ—

ਸਾਧ ਸੰਗਤ
 ਨਾਮ ਅਉਖਧ
 ਹਰਿ ਜਸ
 ਸਿਮਰਨ
 ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ
 ਸੇਵਾ

Experience numerous physical illnesses.
 Bound by our *karmas* fall prey to the *Yamas*.
 Suffer in the cycle of **births and deaths**.

In *Gurbani*, the cure for the 'chronic disease' of 'ego' is described as such -

In the saints congregation the pride is effaced.
In the saints congregation Divine knowledge is revealed. 271

In the mind of the evil perverse persons is the disease of pride, and they are gone astray in doubt.
Nanak, by meeting the saintly Satguru, the friend, they get the disease eradicated. 301

Through the Name still thy ego and obtain bliss in the Lord's true mansion. 429
From hope and fear, he becomes free and his ego, he burns with God's Name. 468

The Immaculate Name washes off the filth of ego.
Through true devotion, man ever abides in peace. 644
Nanak, burning his ego with the Name, the Guru-ward remains merged in the Lord. 653

By chanting God's glories the filth (of your mind) shall be washed off, and the all-spreading poison of ego shall depart. 289
Putting His Name eagle-spell in the mouth, God has destroyed the poison of pride. 1260

The service of the Guru is to ponder over the word.
And to still one's ego, and to do pure deeds. 223
He ever serves his True Guru and his self-conceit is eradicated from within him. 1044

According to the above versus from *Gurbani*, through -

the congregation of the holy
 the panacea of *Naam*
 the Lord's praise
Simran
 the *Guru's* Grace
 Service

ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ 'ਹਉਮੈ ਰੋਗ' ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਬਲਕਿ ਤਨ, ਮਨ, ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਜੀਵ ਦੇ—

ਸਭੇ
ਸਰਬ
ਸਗਲ
ਅਸਾਧ
ਦੀਰਘ
ਪੂਰਬ ਕਰਮਾਂ ਦੇ

ਤਮਾਮ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਭੀ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਉਮੈ ਦੇ ਦੀਰਘ ਰੋਗ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਕਾਰਣ (Causes) ਇਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ—

1. ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਭੁਲਣਾ
2. ਮਾਇਆ ਦਾ 'ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵਾ'
3. ਨੀਵੀਂ 'ਮਾਇਕੀ ਕੁਸੰਗਤ'
4. ਪੁੱਠਾ ਮਾਇਕੀ ਜੀਵਨ ਚਰਖਾ ਫੇਰਨਾ
5. ਮੈਂ-ਮੇਰੀ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਅਭਿਆਸ।

ਇਸ ਅਸਾਧ ਰੋਗ ਦੀ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ (Diagnosis) ਇਉਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ—

ਮਨ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਮਾਇਕੀ ਨੀਵੇਂ—

ਤਰੰਗਾਂ
ਖਿਆਲਾਂ
ਭਾਵਨਾਵਾਂ
ਵਲਵਲਿਆਂ
ਜੋਸ਼
ਨਿਸਚਿਆਂ

not only is the 'ego disease' cured, but man's mind, body, consciousness -

everything
in entirety
whole
the incurable
the chronic
deeds of the past

and all other diseases are also uprooted.

The root causes of the ego chronic disease are as follows -

1. Forgetting the Infinite Lord.
2. 'Doubt-delusion' of worldliness.
3. Low 'Mayaci Kusangat'.
4. Spinning the Mayaci wheel in the opposite direction.
5. The unceasing meditation of 'me-mine'.

The diagnosis of this incurable disease is as follows -

From the mind's numerous, varied and worldly low -

waves
thoughts
desires
emotions
enthusiasm
beliefs,

ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਅਸਰਾਂ ਦੀ—

ਰੰਗਤ
ਝਲਕ
ਸੁਗੰਧੀ
ਹਵਾੜ
ਸਿੱਟਿਆਂ
ਕਰਮਾਂ

ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੋਂ ਹੀ 'ਹਉਮੈ' ਦੇ ਦੀਰਘ ਰੋਗ ਦੀ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ (Diagnosis or Analysis) ਅਥਵਾ ਸੋਝੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਹਉਮੈ ਦਾ 'ਤੱਤ' ਸਾਡੇ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ ਤਾਣੇ-ਪੋਟੇ ਵਿਚ ਧੱਸ-ਫੱਸ-ਰਸ ਕੇ ਰੱਚਿਆ-ਮਿੱਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ ਵਿਚ 'ਓਤ-ਪੋਤ' ਰਵਿ-ਰਹਿਆ-ਭਰਪੂਰ ਹੈ।

ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ 'ਹਉਮੈ' ਦਾ 'ਸਰੂਪ' ਜਾਂ 'ਬੁੱਤ' ਬਣ ਚੁਕੇ ਹਾਂ।

ਜੇਕਰ 'ਹਨੇਰਾ' ਆਪਣੇ ਆਪ, ਅਪਣੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣਪਾਂ ਜਾਂ ਉਕਤੀਆਂ-ਜੁਗਤੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਨੂੰ, 'ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਕਮੀਜ਼ ਉਤਾਰਨ' ਵਾਂਗ ਸੁਖੈਨ ਹੀ 'ਗਲੋ' ਨਹੀਂ ਲਾਹ ਸਕਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਸਿਆਣਪਾਂ, ਉਕਤੀਆਂ-ਜੁਗਤੀਆਂ ਤੇ ਉੱਦਮ ਵਿਚ ਭੀ ਹਉਮੈ ਦੀ ਹੀ ਅੰਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜਬ ਲਗੁ ਜਾਨੈ ਮੁਝ ਤੇ ਕਛੁ ਹੋਇ ॥

ਤਬ ਇਸ ਕਉ ਸੁਖੁ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥

ਜਬ ਇਹ ਜਾਨੈ ਮੈ ਕਿਛੁ ਕਰਤਾ ॥

ਤਬ ਲਗੁ ਗਰਭ ਜੋਨਿ ਮਹਿ ਫਿਰਤਾ ॥ (ਪੰਨਾ-278)

ਸਾਰਿਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਕਾਰਣ 'ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਭੁਲਣਾ' ਜਾਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੈ—

ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਤੇ ਭੁਲਿਆਂ ਵਿਆਪਨਿ ਸਭੇ ਰੋਗ ॥

ਵੇਮੁਖ ਹੋਏ ਰਾਮ ਤੇ ਲਗਨਿ ਜਨਮ ਵਿਜੋਗ ॥ (ਪੰਨਾ-135)

and through the manifestation and effect of the overall --

hue
appearance
smell
odor
results
deeds

a complete analysis and understanding of the chronic disease of 'ego' can take place.

This essence of ego has penetrated-settled-diffused into our inner consciousness and is intertwined and omnipresent in every aspect of our lives.

The truth is that we ourselves have become an embodiment or 'statue' of 'ego'.

If 'darkness' by itself cannot remove darkness, then we also cannot remove 'ego' so easily with our wisdom, schemes and pretenses. It is not as easy as 'taking off a shirt' from our body. This is because, the offspring of ego is also present in our wisdom, schemes-pretenses and efforts.

*So long as he thinks that he does something,
till then he has absolutely no peace.*

***As long as this man deems that he is the doer of something, until
then he wanders in the wombs for different existences*** 278

The root cause of all our mental diseases is 'forgetting God' or 'turning away' from Him.

By forgetting the supreme Lord, all the ailments cling to the man.

The non-believers in the Omnipresent Lord suffer separation from Him, birth after birth. 135

ਭੂਲਿਓ ਮਨੁ ਮਾਇਆ ਉਰਝਾਇਓ ॥

ਜੋ ਜੋ ਕਰਮ ਕੀਓ ਲਾਲਚ ਲਗਿ ਤਿਹ ਤਿਹ ਆਪੁ ਬੰਧਾਇਓ ॥ (ਪੰਨਾ-702)

ਹਉਮੈ ਕਰਤਿਆ ਨਹ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥

ਮਨਮਤਿ ਝੂਠੀ ਸਚਾ ਸੋਇ ॥

ਸਗਲ ਬਿਗੂਤੇ ਭਾਵੈ ਦੋਇ ॥

ਸੋ ਕਮਾਵੈ ਧ੍ਰਿ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇ ॥

(ਪੰਨਾ-222)

ਮਨ ਕਹਾ ਬਿਸਾਰਿਓ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ॥

ਤਨ ਬਿਨਸੈ ਜਮ ਸਿਉ ਪਰੈ ਕਾਮੁ ॥

(ਪੰਨਾ-1186)

ਇਹ ਹਉਮੈ ਦਾ ਰੋਗ ਸਿਰਫ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਹੋਇਆ, ਬਲਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਅਜੋਕੀਆਂ ਆਤਮਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਡਾਢਾ ਚਿਮੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਜਨਤਾ ਤਾਂ ਮੋਟੀ-ਠੁੱਲੀ 'ਹਉਮੈ' ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਹਉਮੈ 'ਸੂਖਮ' ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਲੱਹੇ ਦੇ ਠੁੱਲੇ ਜੰਜੀਰ ਤੋੜਨੇ ਤਾਂ ਸੌਖੇ ਹਨ, ਪਰ ਦਿਮਾਗੀ ਸਿਆਣਪਾਂ, ਉਕਤੀਆਂ-ਜੁਗਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਲਾਸਫੀਆਂ ਦੇ ਸੂਖਮ ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਫੇਧਿਆਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟਣਾ ਅਤਿ ਕਠਿਨ ਹੈ ।

ਹਮ ਬਡ ਕਬਿ ਕੁਲੀਨ ਹਮ ਪੰਡਿਤ ਹਮ ਜੋਗੀ ਸੰਨਿਆਸੀ ॥

ਗਿਆਨੀ ਗੁਨੀ ਸੂਰ ਹਮ ਦਾਤੇ ਇਹ ਬੁਧਿ ਕਬਹਿ ਨ ਨਾਸੀ ॥ (ਪੰਨਾ-974)

ਪਾਠੁ ਪੜਿਓ ਅਰੁ ਬੇਦੁ ਬੀਚਾਰਿਓ ਨਿਵਲਿ ਭੁਅੰਗਮ ਸਾਧੇ ॥

ਪੰਚ ਜਨਾ ਸਿਉ ਸੰਗੁ ਨ ਛੁਟਕਿਓ ਅਧਿਕ ਅਹੰਬੁਧਿ ਬਾਧੇ ॥.....

ਪੂਜਾ ਅਰਚਾ ਬੰਦਨ ਡੰਡਉਤ ਖਟੁ ਕਰਮਾ ਰਤੁ ਰਹਤਾ ॥

ਹਉ ਹਉ ਕਰਤ ਬੰਧਨ ਮਹਿ ਪਰਿਆ ਨਹ ਮਿਲੀਐ ਇਹ ਜੁਗਤਾ॥(ਪੰਨਾ-642)

ਅਸੀਂ ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਦਾ ਅਟੁਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਾਂ । ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਹਉਮੈ ਦਾ ਭੂਤ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ 'ਹਠੀਲੀ ਫੌਜ' ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ 'ਜਕੜ-ਬੰਧ' ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਇਕੀ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ—

ਭਟਕਾਉਂਦਾ

ਝਗੜਾਉਂਦਾ

ਨਚਾਉਂਦਾ

My erring soul is entangled with mammon. Whatever deeds I do attached with avarice, with them all, I am binding myself down 702

Peace is not obtained by taking pride. False is mind's intellect. Only the Lord is True. They, who love duality, are all ruined. The mortal does that what is pre-ordained. 222

O my soul, why forget thou the Lord's Name? When the body perishes, thou shall have to deal with the death's courier. 1186

This disease of **ego** not only afflicts the **ordinary people**, but the religious and contemporary spiritual institutions are also **deeply entrenched in it**.

The difference is that while **ordinary people are victims of gross 'egotism'** and *Maya*, the **egotism** of religious institutions is **'subtle'**.

It is easy to break loose the solid iron chains, but it is **very difficult to escape** from the **subtle, scintillating silk traps** of hypocrisy, schemes and philosophies of the mind's intelligence.

I am a great poet and of high family. I am a scholar and I am a Yogi and a solitarian. I am a virtuous divine, a warrior and a donor; such thinking perishes not ever. 974

The man reads holy texts and studies the Vedas. he practices inner-washing and breath control. But escapes not from the company of the five evil passions and is all the more tied to haughty disposition. He may remain attached, in love, to worship, adoration, prostrate salutation and six rites. He takes pride, nay, excessive pride and falls into entanglements, By these means, he can meet not God. 642

Over numerous births we have been **ceaselessly meditating on the 'me-mine'**. For this reason, the **ghost of egotism has gone into our heads** and through its **'stubborn army'** it has **got us firmly trapped** and caused us to --

wander aimlessly

be involved in quarrels

dance

ਮਾਰਦਾ
ਕੁਟਦਾ
ਸਜਾ ਦਿੰਦਾ
ਜਮਾਂ ਦੇ ਵਸ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਉਮੈ ਦੇ 'ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ' ਨੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ —

ਪਲਚਿ ਪਲਚਿ ਸਗਲੀ ਮੁਈ ਝੁਠੇ ਧੰਧੈ ਮੌਹੁ ॥ (ਪੰਨਾ-133)

ਐਸਾ ਤੈਂ ਜਗੁ ਭਰਮਿ ਲਾਇਆ ॥
ਕੇਸੇ ਬੁਝੈ ਜਬ ਮੌਹਿਆ ਹੈ ਮਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-92)

ਹਉਮੈ ਅੰਦਰਿ ਖੜਕੁ ਹੈ ਖੜਕੇ ਖੜਕਿ ਵਿਹਾਇ ॥
ਹਉਮੈ ਵਡਾ ਰੋਗੁ ਹੈ ਮਰਿ ਜੰਮੈ ਆਵੈ ਜਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-592)

ਬਿਨੁ ਬੁਝੈ ਸਭੁ ਦਖੁ ਦਖੁ ਕਮਾਵਣਾ ॥
ਹਉਮੈ ਆਵੈ ਜਾਇ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਵਣਾ ॥ (ਪੰਨਾ-752)

ਦਾਤਿ ਜੋਤਿ ਸਭ ਸੂਰਤਿ ਤੇਰੀ ॥
ਬਹੁਤੁ ਸਿਆਣਪੁ ਹਉਮੈ ਮੇਰੀ ॥
ਬਹੁ ਕਰਮ ਕਮਾਵਹਿ ਲੱਭਿ ਮੌਹਿ ਵਿਆਪੇ
ਹਉਮੈ ਕਦੇ ਨ ਚੁਕੈ ਫੇਰੀ ॥ (ਪੰਨਾ-1251)

ਕਿਝੁ ਨ ਬੁਝੈ ਕਿਝੁ ਨ ਸੁਝੈ ਦੁਨੀਆ ਗੁਝੀ ਭਾਹਿ ॥ (ਪੰਨਾ-1378)

ਬਣਾ ਛਡਿਆ ਹੈ ।

ਜਦ ਸਾਡੀ ਹਉਮੈ ਦੀ 'ਹੰਗਤਾ' ਬਹੁਤੀ 'ਆਫਰ' ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ 'ਅਤਿ ਅੰਨ੍ਹੇ ਬੋਲੇ' ਹੋ ਕੇ ਨੀਵੇਂ ਤੇ ਗਲਤ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀਰਘ ਦੁਖ-ਕਲੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ, ਸਾਡੀ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਸੱਟ (shock) ਵਜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਣਜਾਣੇ ਹੀ 'ਹਾਏ-ਓ-ਰੱਬ' ਕਹਿ ਉਠਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ 'ਰੱਬ' ਅੱਗੇ ਨਿਮਾਣੇ ਬਣ ਕੇ ਅਰਦਾਸਾਂ ਅਤੇ ਜੋਦੜੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਾਇਆ ਵਲੋਂ ਓਪਰਾ ਜਿਹਾ ਵੇਰਾਗ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਦੁਖ' ਸਾਡੇ ਹਉਮੈ ਵੇੜੇ ਮਨ ਦਾ 'ਦਾਰੂ' ਬਣਦਾ ਹੈ ।

ਦੁਖੁ ਦਾਰੂ ਸੁਖੁ ਰੋਗੁ ਭਇਆ ਜਾ ਸੁਖੁ ਤਾਮਿ ਨ ਹੋਈ ॥
ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਕਰਣਾ ਮੈ ਨਾਹੀ ਜਾ ਹਉ ਕਰੀ ਨ ਹੋਈ ॥ (ਪੰਨਾ-469)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ "ਹਉਮੈ ਦੀਰਘ ਰੋਗੁ ਹੈ ਦਾਰੂ ਭੀ ਇਸੁ ਮਾਹਿ" ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਜਦ ਦੁਖ 'ਟਲ' ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਅਸੀਂ 'ਰੱਬ' ਨੂੰ ਹੀ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੁੜ ਉਸੇ ਹਉਮੈ ਦੇ ਅੰਧ-ਗੁਬਾਰ ਦੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਡਿਗ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ ।

be hit
be walloped
be punished and
to face the couriers of death

according to **its own will** under the doubt ridden fallacy of worldliness.

In this way the doubt-delusion of Ego has made our life into --

Entangled and enmeshed in the love of false occupations, the whole world is perishing. 133

So much hast Thou, O Lord! misled the world in illusion. How can it understand Thee, O Master! since mammon has bewitched it? 92

*In pride, man is overtaken by fear, in utter commotion he passes his life. **Pride is a great malady because of which, he dies, is re-born and continues coming and going.*** 592

Without understanding the Lord there is all distress and man earns nothing but distress. In ego, he comes and goes and ever strays in superstition. 752
All gifts, light and beauty are Thine, O Lord! Excessive cleverness and pride are mine. Engrossed in greed, worldly love and ego, man performs many rituals, but his comings and goings end not ever. 1251
I see nothing and know nothing, as the world is a smoldering fire. 1378

When the 'depth' of our 'ego' becomes so swollen then we become **blind and deaf and do low and wrong acts**. As a result, we get a **shock in the form of some chronic pain or torment** and we **unknowingly gasp 'Oh God!'**, become meek and make supplications before 'God'. In this way we experience some **kind of emotion** and the 'pain' becomes the 'medicine' for our ego ridden mind.

Pain is the medicine and pleasure the malady, and where there is pleasure, there is no desire for God. Thou art the Doer, I can do nothing. Even if I try to do something, it comes to nothing. 469

This way, 'ego is a chronic disease, the cure for which also lies **within it**' manifests. However, when the 'pain' goes away, we forget God and once again **fall into the pitch dark well of ego**.

ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ-ਸੁਣਦੇ ਭੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਤਸੰਗ ਭੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ 'ਬੰਧੇ ਭਾਂਡੇ ਵਾਂਗ', ਸਾਡੇ 'ਹਉਮੈ ਵੇੜੇ ਬੰਧੇ ਮਨ' ਦੇ 'ਉਪਰ ਦੀ' ਤਿਲਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਮਨ ਉਤੇ ਸੁਭ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਓਪਰਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਉਮੈ ਦਾ 'ਬੀਜ' ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੇ 'ਅੰਧ-ਗੁਬਾਰ-ਹਨੇਰੇ' ਵਿਚ ਹੀ ਪੁੰਗਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਉਮੈ ਦੇ 'ਰੋਗੀ' ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਆਤਮਿਕ 'ਪਿਉਂਦ' ਹੀ ਚਾੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਹਉਮੈ ਦੇ ਦੁਖਦਾਈ ਕੰਡਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬੂਟੇ ਉਤੇ ਨੀਵੇਂ, ਮਾਇਕੀ, ਕੋੜੇ-ਕਸੌਲੇ, ਖੱਟੇ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਫਲਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਿੱਠੇ, ਰਸਦਾਇਕ, ਲਾਭਦਾਇਕ, 'ਪ੍ਰੀਤ-ਪ੍ਰੇਮ-ਰਸ-ਚਾਉ' ਦੇ ਉਤਮ ਦੇਵੀ ਫਲ ਲਗ ਸਕਣ।

'ਹਉਮੈ ਦੇ ਬੂਟੇ' ਨੂੰ ਆਤਮਿਕ 'ਪਿਉਂਦ ਚਾੜ੍ਹਨੀ' ਹੀ —

“ਹਉਮੈ ਦੀਰਘ ਰੋਗੁ ਹੈ ਦਾਰੂ ਭੀ ਇਸ ਮਾਹਿ”

ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ 'ਉਲਟ ਖੇਲ ਪ੍ਰਿਮ ਦੀ' ਹੈ।

ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਜੀਵਤੁ ਮਰੈ ਉਲਟੀ ਹੋਵੇ ਮਤਿ ਬਦਲਾਹੁ ॥

ਨਾਨਕ ਮੈਲੁ ਨ ਲਗਈ ਨਾ ਫਿਰਿ ਜੋਨੀ ਪਾਹੁ ॥ (ਪੰਨਾ-651)

ਤਾਂ ਤੇ, ਸਾਡੇ ਹਉਮੈ-ਵੇੜੇ ਮਨ ਨੂੰ —

ਪਿਉਂਦ ਚਾੜ੍ਹਨੀ

ਉਲਟੀ ਖੇਲ

ਮਤਿ ਬਦਲਣ

ਹਉਮੈ ਰੋਗ ਦਾ ਇਲਾਜ

ਜੀਵਤ ਮਰੈ

ਲਈ—

ਸਾਧ ਸੰਗਤ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ

ਸਿਮਰਨ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ

ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਦੀ ਅਤਿ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਬਾਬਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਉਂ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ—

ਜਿਚਰੁ ਇਹੁ ਮਨੁ ਲਹਰੀ ਵਿਚਿ ਹੈ ਹਉਮੈ ਬਹੁਤੁ ਅਹੰਕਾਰੁ ॥

ਸਬਦੈ ਸਾਦੁ ਨ ਆਵਈ ਨਾਮਿ ਨ ਲਗੈ ਪਿਆਰੁ ॥

In this state even if we hear or read *Gurbani* and attend *Satsang* then its affect 'like an oily vessel' slips over the 'ego ridden oily mind', thereby leaving behind only a **residual effect** of the virtuous message.

In reality, the 'seed' of egotism germinates in the 'pitch darkness' of our mind. Therefore, the only option is a spiritual graft of the diseased 'plant of egotism' so that instead of bitter, sour and poisonous fruits of the thorny pain giving plant of egotism; sweet juicy, beneficial, 'love overflowing with joy', pure, divine fruits can grow.

Doing a 'spiritual graft' on to the 'plant of egotism' is —
'Ego is a chronic disease, but has its own curing medicine'
and this is in fact the 'reverse play of love'.

By Guru's Grace, remains dead in life and his nature is altered and turned away from the world.

Nanak, no impurity attaches to him then and he falls not into the womb again. 651

Then, for our ego ridden mind to --

be grafted

play the game of opposites

change nature

cure the disease of egotism

die (to the worldly ways)

while still living,

there is a dire need for --

Sadh Sangat

Gurbani contemplation

the practice of *Simran*

Gurprasad.

Gurbani guides and encourages on these issues as follows --

As long as this mind is disturbed by waves, man indulges in great pride and ego.

He relishes not the Guru's word and loves not the Name.

ਸੇਵਾ ਥਾਇ ਨ ਪਵਈ ਤਿਸ ਕੀ ਖਪਿ ਖਪਿ ਹੋਇ ਖੁਆਰੁ ॥
ਨਾਨਕ ਸੇਵਕ ਸੋਈ ਆਖੀਐ ਜੋ ਸਿਰੁ ਧਰੇ ਉਤਾਰਿ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਿ ਲਏ ਸਬਦੁ ਰਖੈ ਉਰ ਧਾਰਿ ॥ (ਪੰਨਾ-1247)

ਮਨ ਕਹ ਅਹੰਕਾਰਿ ਅਫਾਰਾ ॥
ਦੁਰਗੰਧ ਅਪਵਿਤ੍ਰੁ ਅਪਾਵਨ ਭੀਤਰਿ ਜੋ ਦੀਸੈ ਸੋ ਫਾਰਾ ॥
ਜਿਨਿ ਕੀਆ ਤਿਸੁ ਸਿਮਰਿ ਪਰਾਨੀ ਜੀਉ ਪ੍ਰਾਨ ਜਿਨਿ ਧਾਰਾ ॥
ਤਿਸਹਿ ਤਿਆਗਿ ਅਵਰ ਲਪਟਾਵਹਿ ਮਰਿ ਜਨਮਹਿ ਮੁਗਧ ਗਵਾਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-530)

ਹਉਮੈ ਨਾਵੈ ਨਾਲਿ ਵਿਰੋਧੁ ਹੈ ਦੁਇ ਨ ਵਸਹਿ ਇਕ ਠਾਇ ॥
ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਸੇਵਾ ਨ ਹੋਵਈ ਤਾ ਮਨੁ ਬਿਰਥਾ ਜਾਇ ॥
ਹਰਿ ਚੇਤਿ ਮਨ ਮੇਰੇ ਤੂ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕਮਾਇ ॥
ਹੁਕਮੁ ਮੰਨਹਿ ਤਾ ਹਰਿ ਮਿਲੈ ਤਾ ਵਿਚਹੁ ਹਉਮੈ ਜਾਇ ॥
ਹਉਮੈ ਸਭੁ ਸਰੀਰੁ ਹੈ ਹਉਮੈ ਓਪਤਿ ਹੋਇ ॥
ਹਉਮੈ ਵਡਾ ਗੁਬਾਰੁ ਹੈ ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਬੁਝਿ ਨ ਸਕੈ ਕੋਇ ॥
ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਵਈ ਹੁਕਮੁ ਨ ਬੁਝਿਆ ਜਾਇ ॥
ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਜੀਉ ਬੰਧੁ ਹੈ ਨਾਮੁ ਨ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥
ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਹਉਮੈ ਗਈ
ਤਾ ਸਚੁ ਵਸਿਆ ਮਨਿ ਆਇ ॥ (ਪੰਨਾ-560)

ਹਉਮੈ ਏਹਾ ਜਾਤਿ ਹੈ ਹਉਮੈ ਕਰਮ ਕਮਾਹਿ ॥
ਹਉਮੈ ਏਈ ਬੰਧਨਾ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਜੋਨੀ ਪਾਹਿ ॥
ਹਉਮੈ ਕਿਥਹੁ ਉਪਜੈ ਕਿਤੁ ਸੰਜਮਿ ਇਹ ਜਾਇ ॥
ਹਉਮੈ ਏਹੋ ਹੁਕਮੁ ਹੈ ਪਇਐ ਕਿਰਤਿ ਫਿਰਾਹਿ ॥
ਹਉਮੈ ਦੀਰਘ ਰੋਗੁ ਹੈ ਦਾਰੂ ਭੀ ਇਸੁ ਮਾਹਿ ॥
ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਜੇ ਆਪਣੀ ਤਾ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕਮਾਹਿ ॥
ਨਾਨਕ ਕਹੈ ਸੁਣਹੁ ਜਨਹੁ ਇਤੁ ਸੰਜਮਿ ਦੁਖ ਜਾਹਿ ॥ (ਪੰਨਾ-466)

ਨਾਨਕ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਸੋ ਪਾਏ ॥
ਆਸ ਅੰਦੇਸੇ ਤੇ ਨਿਹਕੇਵਲੁ ਹਉਮੈ ਸਬਦਿ ਜਲਾਏ ॥ (ਪੰਨਾ-468)

ਹਉ ਹਉ ਭੀਤਿ ਭਇਓ ਹੈ ਬੀਚੋ ਸੁਨਤ ਦੇਸਿ ਨਿਕਟਾਇਓ ॥
ਭਾਂਭੀਰੀ ਕੇ ਪਾਤ ਪਰਦੋ ਬਿਨੁ ਪੇਖੇ ਦੂਰਾਇਓ ॥
ਭਇਓ ਕਿਰਪਾਲੁ ਸਰਬ ਕੋ ਠਾਕੁਰੁ ਸਗਰੋ ਦੂਖੁ ਮਿਟਾਇਓ ॥

His service becomes not acceptable and fretting, fretting, he feels miserable. Nanak, he alone is called the servant who cuts off his head and places it before his Lord. He accepts the True Guru's will and keeps the Name clasped to his mind. 1247

O man, why art thou puffed up with pride? Whatsoever is seen in this foul, impure and filthy world, that is but ashes. O mortal, remember Him, who made thee and who supports life and soul. The ignorant fool, who forsakes Him and attaches Himself to another continues coming and going. 530

Ego is at variance with the Name: the two dwell not in one place. In ego, service cannot be performed the soul goes empty handed. O my soul, meditate thou on God and practice thou the Guru's word. If thou obey God's order, then Shalt thou meet Him and then alone, ego shall depart from within thee. Ego is within all the bodies. Through pride the beings are born. Egotism leads to pitch darkness and in egotism none can understand anything. In self-conceit Lord's devotional service cannot be performed, nor, can His will be realized. In ego, the soul if imprisoned and the Name comes not to abide in the mind. Nanak, meeting with the True Guru, ego is destroyed, and the True Lord comes to dwell within the mind, then. 560

The nature of ego is this, that man goes about his business in pride. The bondage of ego is this that man, again and again, enters into existences. Where is ego born from and by what way is it removed? This is the Lord's will that on account of ego men wander according to their past acts. Ego is a chronic disease, but it has also its curing medicine. If the Lord bestows His grace, then man acts according to Guru's instruction (And this is the cure for ego.) Says Nanak, hear, O ye people in this way the trouble departs. 466

Nanak he to whom the Lord shows mercy attains Him. From hope and fear, he becomes free and his ego, he burns with God's Name. 468

The wall of pride and ego intervenes between me and Him. He is heard to be close by in the country. Between me and the Lord is the fine curtain like the wings of a butter-fly but seeing Him not, I deem Him distant. The Lord of all has become merciful to me and He has dispelled all my pains.

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਉਮੈ ਭੀਤਿ ਗੁਰਿ ਖੋਈ
ਤਉ ਦਇਆਰੁ ਬੀਠਲੋ ਪਾਇਓ ॥ (ਪੰਨਾ-624)

ਨਾਨਕ ਹੁਕਮੈ ਜੇ ਬੁਝੈ ਤ ਹਉਮੈ ਕਹੈ ਨ ਕੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-1)

ਨਾਨਕ ਲੇਖੈ ਇਕ ਗਲ ਹੋਰੁ ਹਉਮੈ ਝਖਣਾ ਝਾਖ ॥ (ਪੰਨਾ-467)

ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ 'ਹਉਮੈ' ਮਨ ਦੀ 'ਰੰਗਤ' ਜਾਂ 'ਭਾਵਨਾ' (Consciousness) ਹੀ ਹੈ। ਹਉਮੈ ਦੇ ਮਾਰਨ ਜਾਂ 'ਨਾਸ਼' ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਹਉਮੈ' ਦੀ 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਦੀ 'ਭਾਵਨਾ', ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ 'ਭੁਲ' ਜਾਂ 'ਅਣਹੋਂਦ' ਦਾ ਹੀ ਨਾਮ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ 'ਚਾਨਣ' ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਹੀ 'ਹਨੇਰਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ—

- 'ਹਉਮੈ' ਦਾ ਖਿਆਲ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ 'ਭੁਲ' ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਉਪਜਦਾ ਹੈ।
- ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਯਾਦ ਜਾਂ ਸਿਮਰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹਉਮੈ ਦਾ 'ਅਭਾਵ' ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਹਉਮੈ ਦੀ 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਹੀ ਲੋੜ ਹੈ।
- ਇਹ —

'ਉਲਟੀ ਹੋਵੈ ਮਤਿ ਬਦਲਾਹੁ'
'ਬੁਧ ਬਦਲੀ ਸਿਧ ਪਾਈ'
'ਉਲਟੀ ਖੇਲ ਖ੍ਰਿਮ' ਦੀ ਹੈ।

- 'ਹਉਮੈ' ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਛੁਟ ਕੇ—
ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਮਿਠੀ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਬੰਧਨਾ' ਹੈ।

ਉਪਰਲੀਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਿਆ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਮਤਿ ਬਦਲਣ' ਜਾਂ 'ਪਿਉਂਦ ਚਾੜ੍ਹਨ ਦੀ ਉਲਟੀ ਖੇਲ' (Transformation of Consciousness) ਲਈ—

1. ਉੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ, ਜੀਉਂਦੀ-ਜਾਗਦੀ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ'
2. ਅਟੁੱਟ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ
3. 'ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ' ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਦੀ 'ਪਿਉਂਦ' ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦਾ 'ਰੁਖ' ਉਲਟ ਕੇ 'ਆਤਮ-ਪ੍ਰਾਇਣ' (Divine Consciousness) ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਮਨ, ਤਨ, ਚਿਤ, ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਸਾਨੂੰ 'ਮਨਮੁਖ' ਤੋਂ 'ਗੁਰਮੁਖ' ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

Says Nanak, when the Guru, dismantled the wall of ego, then obtained I the Merciful Master. 624

O Nanak! if man were to understand Lord's command, then no one would take pride (speak in ego). 1

Nanak, only one thing, God's Name is of account and all else is but vain talk and prattle in pride. 467

Finally, it is important to make clear that 'ego' is indeed the 'hue' or 'Consciousness' of the mind. It's not the question of killing or 'destroying' ego. The 'Consciousness of me-mine' or ego is the name given to 'forgetfulness' or the non-existence of God. Just like 'non-existence' of light is called 'darkness'.

From these deliberations it is clear that --

- The thought of ego arises from 'forgetfulness' of God.
- The 'absence' of ego can only happen through remembrance of the Infinite Lord or *Simran*.
- The awareness of ego's me-mine needs to be changed.
- These (Gurbani verses) --
'mind change, and transformation'
'changing of the mind miraculous powers are obtained'
'the reverse play of love'
- result in escaping from the painful slavery of ego and coming into the sweet love bondage of the Lord.

Through the above deliberations it has been explained that in order to 'alter the mind' or bring about a Transformation of Consciousness there is a need for -

1. Higher, pure vibrant company of *Sadh Sangat*.
2. Ceaseless meditation of *Naam Simran*.
3. *Gurprasad* (Grace) is essential.

According to *Gurbani*, through the graft of the *Sadh Sangat*, our mind 'inclination' will switch into 'Divine Consciousness' and our mind, body, heart, intellect, consciousness will spontaneously transform us from 'Manmukhs' (self-orientated) to 'Gurmukhs' (Guru-orientated).

ਪਰ, ਇਹ 'ਉਲਟੀ ਖੇਲ ਪ੍ਰਿਮ' ਕੀ, 'ਛੂਹ-ਮੰਤਰ' ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਇਸ ਭਿਆਨਕ—

ਹਉਮੈ
ਘਮੰਡ
ਇੱਜ਼ਤ
ਮਾਣ
ਗਰਬ
ਦਿਖਾਵਾ
ਗੁਮਾਨ

ਰੂਪੀ 'ਦੀਰਘ ਰੋਗ' ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ—

ਖਿਆਲ
ਉੱਦਮ
ਪ੍ਰੇਰਨਾ
ਚਿੰਤਾ

ਉਚੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਿਮ ਛੋਹ' ਮਿਲਣ ਤੇ, ਉਸਦੇ ਰਸ ਵਿਚ 'ਹਉਮੈ' ਕਾਰਨ ਵਿਘਨ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਸੀਏ ਲਈ ਇਹ ਰੁਕਾਵਟ ਅਥਵਾ ਵਿਘਨ 'ਮੌਤ' ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਾਈ ਮੈ ਮਨ ਕੋ ਮਾਨੁ ਨ ਤਿਆਗਿਓ ॥

ਮਾਇਆ ਕੇ ਮਦਿ ਜਨਮੁ ਸਿਰਾਇਓ ਰਾਮ ਭਜਨਿ ਨਹੀ ਲਾਗਿਓ ॥

ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਉਪਜੀ ਘਟ ਮਹਿ ਜਬ ਗੁਰ ਚਰਨਨ ਅਨੁਰਾਗਿਓ ॥

ਸੁਫਲੁ ਜਨਮੁ ਨਾਨਕ ਤਬ ਹੂਆ ਜਉ ਪ੍ਰਭੁ ਜਸੁ ਮਹਿ ਪਾਗਿਓ ॥ (ਪੰਨਾ-1008)

ਇਹ 'ਆਤਮਿਕ ਉਲਟੀ ਖੇਲ' ਔਖੀ ਅਤੇ 'ਦੇਰ ਪਾ' ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ ਸੌਖੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਨਹੀ ਕਛੁ ਘਾਲ ॥

ਦਰਸਨੁ ਭੇਟਤੁ ਹੋਤ ਨਿਹਾਲ ॥ (ਪੰਨਾ-272)

ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਜੀਵਤੁ ਮਰੈ ਉਲਟੀ ਹੋਵੈ ਮਤਿ ਬਦਲਾਹੁ ॥ (ਪੰਨਾ-651)

ਇਸ ਉਲਟੀ 'ਪ੍ਰਿਮ-ਖੇਲ' ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਅਸੀਂ ਹਉਮੈ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਅੰਦਰ ਮੈਂ-ਮੇਰੀ

But this 'transformation of love' cannot be achieved through some 'magical act'.

The realization of this frightening -

Ego

Pride

Respect

Arrogance

Vanity

Show

Conceit

'chronic disease' and the awareness -

thought

effort

encouragement

worry

of the need to remove it, will only come when the disciple, on receiving the 'infection of love', finds that 'ego' is causing an interruption in his bliss or regards this hindrance as 'death' itself.

O my mother, I have not shed the ego of my mind. I have passed my life in the intoxication of wealth and have not applied myself to the Lord's meditation. When this anxiety wells up in the man's mind, then does he come to love the Guru's feet. When I am absorbed in the Lord's praise, then alone my life becomes profitable, O Nanak. 1008

This 'divine play of turning around' is certainly difficult and time consuming but in the *Sadh Sangat* and through the *Guru's* Grace it becomes easy.

In the holy company of saints one faces not any misery. By beholding and meeting the saints the mortal becomes happy. 272

By Guru's Grace, remains dead in life and his nature is altered and turned away from the world.

651

Without this reverse 'play of love', caught up in the slavery of 'me-mine' doubt-delusion of ego -

ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ --

‘ਨਰਕ ਘੋਰ ਕਾ ਦੁਆਰਾ’

‘ਪਲਚਿ ਪਲਚਿ ਸਗਲੀ ਮੁਈ ਝੂਠੈ ਧੰਧੈ ਮੋਹੁ’

ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਕੇ ਅਮੋਲਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਜਾਈਂ ਗਵਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ।

ਜਦ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵ ਦੀ ਹਉਮੈ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਦਾ ਪਰਦਾ ਲਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੀਵ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਗੁੰਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ—

ਪਾਇਆ ਲਾਲ੍ਹੁ ਰਤਨੁ ਮਨਿ ਪਾਇਆ ॥
ਤਨੁ ਸੀਤਲੁ ਮਨੁ ਸੀਤਲੁ ਥੀਆ ਸਤਗੁਰ ਸਬਦਿ ਸਮਾਇਆ ॥
ਲਾਥੀ ਭ੍ਰੁਖ ਤ੍ਰਿਸਨ ਸਭ ਲਾਥੀ ਚਿੰਤਾ ਸਗਲ ਬਿਸਾਰੀ ॥
ਕਰੁ ਮਸਤਕਿ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਧਰਿਓ ਮਨੁ ਜੀਤੋ ਜਗੁ ਸਾਰੀ ॥
ਤ੍ਰਿਪਤ ਅਘਾਇ ਰਹੋ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਡੋਲਨ ਤੇ ਅਬ ਚੁਕੇ ॥
ਅਖੁਟੁ ਖਜਾਨਾ ਸਤਿਗੁਰਿ ਦੀਆ ਤੋਟਿ ਨਹੀ ਰੇ ਮੂਕੇ ॥
ਅਚਰਜੁ ਏਕੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਭਾਈ ਗੁਰਿ ਐਸੀ ਬੁਝ ਬੁਝਾਈ ॥
ਲਾਹਿ ਪਰਦਾ ਠਾਕੁਰੁ ਜਉ ਭੋਟਿਓ ਤਉ ਬਿਸਰੀ ਤਾਤਿ ਪਰਾਈ ॥
ਕਹਿਓ ਨ ਜਾਈ ਏਹੁ ਅਚੰਭਉ ਸੋ ਜਾਨੈ ਜਿਨਿ ਚਾਖਿਆ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਚ ਭਏ ਬਿਗਾਸਾ
ਗੁਰਿ ਨਿਧਾਨੁ ਰਿਦੈ ਲੈ ਰਾਖਿਆ ॥

(ਪੰਨਾ-215)

ਇਸ ਇਲਾਹੀ —

‘ਉਲਟੀ ਖੋਲ’

‘ਪਿਉਂਦ’

‘ਮਤਿ-ਬੁਧ ਬਦਲੀ’

‘ਅਚਰਜ. ਕੌਤਕ’

‘ਜਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗੋਬਿੰਦ ਭਈ’

ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਮਿਆਂ ਦਾ ਨਿਖੇਰਵਾਂ ਨਿਰਨਾ ਇਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—

ਹਉਮੈ ਵਾਲੀ ਅਵਸਥਾ

ਮਾਇਆ ਦਾ ਅੰਧ ਗੁਬਾਰ

ਮਾਇਆ ਦਾ ਸਿਮਰਨ

ਮਾਇਆ ਦਾ ‘ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵਾ’

‘ਨਾਮ’ ਵਾਲੀ ਅਵਸਥਾ

ਆਤਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਹਰੀ ਦਾ ਸਿਮਰਨ

ਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

we will lead a life that --

‘leads to the horrifying door of hell’

‘entangled and enmeshed in false occupations and attachments
the whole world perishes’

and simply waste away our precious life.

When through the *Guru's* Grace, the **veil of doubt-delusion of ego is lifted**, then the spiritual state of man is depicted in *Gurbani* as follows --

*I have found, found within my mind, my gem-like Beloved.
My body is rendered cool, my soul is rendered cool and I am absorbed in the
Word of the True Guru. My hunger has departed, my desires have all
disappeared, and my entire anxiety is over. **The Perfect Guru has placed
his hand on my forehead, and with the conquest of my mind I have
conquered the whole world.** Sated and satiated, I remain within my mind,
and now, I waver not. An inexhaustible treasure, the True Guru has given
me. It suffers no paucity, nor gets emptied. Hear a wonderful thing, O
brother, the Guru has imparted unto me such an understanding, that when,
throwing off the curtain, I met my Lord, I forgot to be jealous of others.
This is a wonder which cannot be described. He alone realizes who quaffs it.
Says Nanak, the Truth is revealed unto me. Taking the Name wealth from
the Guru. I have enshrined it in my heart.* 215

The resulting miracles of the divine miraculous -

‘right about turn’

‘grafting’

‘transformation of consciousness’

‘wondrous miracle’

‘when Lord of the universe becomes merciful’

can be clearly described as follows --

The ‘Ego’ State

Dark dungeon of *Maya*

Maya Simran

Doubt-delusion of *Maya*

The ‘Naam’ State

Divine illumination

Waheguru Simran

Manifestation of *Naam*

ਮੈਂ-ਮੇਰੀ
ਮਾਇਆ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ
'ਮਨ' ਦਾ ਹੁਕਮ
ਹਉਮੈ ਦੀ ਕਾਲ ਕੋਠੜੀ ਦੀ 'ਕੈਦ'
ਅਨੇਕਤਾ

ਦੂਜਾ-ਭਾਉ
ਰੱਬ ਦੀ 'ਭੁਲ'
ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ
'ਤਾਤ ਪਰਾਈ'
'ਦੂਤ-ਦੁਸਟ'
ਮਲੀਨ ਬੁੱਧ
ਹਉ' ਦੀ ਹੰਗਤਾ
ਆਪਣਾ ਭਾਣਾ
ਦੁਖ-ਕਲੇਸ਼
ਚਿੰਤਾ-ਫਿਕਰ
ਬਾਹਰ ਦੂਢਣਾ
'ਦਾਵੇ ਦਾਝਨ ਹੋਤ ਹੈ'
ਅਨੇਕ ਚਿੰਤਨ
'ਏਕੁ ਬੋਲੁ ਭੀ ਖਵਤੋ ਨਾਹੀ'
ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ
ਘਿਰਨਾ
ਝੂਠੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ
ਮਨਮੁਖ
ਜਮਾਂ ਦੀ ਸਜਾ
ਜਉ ਲਉ ਪੋਟ ਉਠਾਈ ਚਲਿਆਉ
ਤਉ ਲਉ ਡਾਨ ਭਰੇ'
ਹਉਮੈ ਦੇ ਗਰਬ-ਗੁਮਾਨ ਦਾ 'ਅਫਰੋਵਾਂ'
'ਝੂਠੁ ਝੂਠੁ ਝੂਠੁ ਝੂਠੁ ਦੁਨੀ ਗੁਮਾਨੁ'

ਤੂੰ-ਤੋਰੀ
ਇਲਾਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ
ਇਲਾਹੀ ਹੁਕਮ
ਆਤਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ
ਏਕਤਾ-'ੴ'
ਆਪੇ-ਆਪ
ਰੱਬ ਦੀ 'ਯਾਦ'
'ਸਗਲ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬੁਝ ਗਈ'
'ਸਗਲ ਸੰਗ ਬਣ ਆਈ'
'ਸਭ ਸਜਨਈ'
ਬਿਬੇਕ ਬੁੱਧ
ਨਿਮਰਤਾ-'ਰਿਦੈ ਗਰੀਬੀ'
ਰੱਬੀ ਡਾਣਾ
ਅਟੱਲ ਸੁਖ, 'ਅਬਿਨਾਸੀ ਖੇਮ'
'ਚਿੰਤਾ ਸਗਲ ਬਿਨਾਸੀ'
'ਸਭ ਕਿਛੁ ਘਰ ਮਹਿ'
'ਨਿਰਦਾਵੈ ਰਹੈ ਨਿਸੰਗ'
'ਏਕ ਚਿੰਤਨ'
ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਸੀਤਲਈ'
ਆਤਮਿਕ ਤਤ-ਗਿਆਨ
ਪਿਆਰ
'ਕਾਇਮ ਦਾਇਮ ਸਦਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ
ਗੁਰਮੁਖ
'ਆਉ ਬੈਠੁ ਆਦਰੁ ਸੁਭ ਦੇਉ'
'ਪੋਟ ਡਾਰਿ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਮਿਲਿਆਉ
ਤਉ ਨਾਨਕ ਨਿਰਭਏ'
'ਮਨ ਮਤਵਾਰੋ ਨਾਮ ਰਸ ਪੀਵੈ'
'ਖੂਬੁ ਖੂਬੁ ਖੂਬੁ ਖੂਬੁ ਖੂਬੁ ਤਰੇ ਨਾਮੁ'

me-mine
slavery of *Maya*
command of the 'mind'
'imprisonment' of the Ego cell
plurality
love of another
'**forgetfulness**' of God
desire
'belongs to another'
'foe-enemy'
polluted wisdom
desire for projecting the self
Own Will
pain and anxiety
worry - anguish
searching outside
'*heart burning arises by asserting claim*'
numerous thoughts
'*cannot bear even one reproach*'
intellectual knowledge
hatred
false emperor
mind orientated
punishment of death's couriers
'*as long as I walked carrying the bundle, I paid the fine*'.
being 'bloated' with the pride of ego.
'false, false, false, false is the worldly pride'

you-yours
spiritual freedom
divine command
spiritual freedom
Oneness -
He Himself
'**remembrance**' of God
'*gone are all the desires*'
'*all are connected*'
'*all are friends*'
pure wisdom
humility - '*simplicity of heart*'
Divine Will
eternal peace '*permanent bliss*'
'*all anxiety has vanished*'
'*everything is within own self*'
'*without any claim remains carefree*'
'thought of the One'
'*calmness in the Sadh Sangat*'
divine essence-knowledge
love
'*eternal emperorship*'
guru orientated
'*welcome and honored by all*'
'*throwing away the bundle, Nanak met the perfect guru and became fearless*'.
'*the intoxicated mind drinks the nectar of Naam*'
'excellent, excellent, excellent, excellent, is Thy *Naam*'.

When a tree is '**grafted**', the '**life-current**' in the plant is still the same, but that '**life current**' **imbibes another 'hue' or 'essence'**.

Similarly, the water in the pipe is the same but as it passes through a **water cooler or geyser**, the water **becomes hot or cold**.

ਜਦ ਬੂਟੇ ਨੂੰ 'ਪਿਉਂਦ' ਚਾੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੂਟੇ ਵਿਚ 'ਜੀਵਨ ਰੋ' ਤਾਂ ਓਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ 'ਜੀਵਨ-ਰੋ' ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ 'ਰੰਗਣ' ਜਾਂ 'ਤੱਤ' ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਲਕੇ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਓਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਠੰਢੀ-ਤੱਤੀ ਟੈਂਕੀ (Water Cooler or Geyser) ਵਿਚੋਂ ਲਘਦਾ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਪਾਣੀ ਠੰਡਾ-ਤੱਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਯਾ ਮਾੜੀ 'ਸੰਗਤ' ਦੁਆਰਾ 'ਪਿਉਂਦ ਚਾੜ੍ਹਨ' ਨਾਲ
ਸਾਡੀ ਮਤਿ, ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਦੇ —

ਤੱਤ

ਅੰਸ਼

ਫੰਗਣ

ਖਿਆਲ

ਭਾਵਨਾ

ਸ਼ਰਧਾ

ਵਲਵਲੇ

ਮਰਜ਼ੀ

ਰੀਝਾਂ

ਚਾਉ

ਉਮੰਗ

ਜੋਸ਼

ਸੁਆਦ

ਸਿਆਣਪਾਂ

ਉਕਤੀਆਂ

ਜੁਗਤੀਆਂ

ਕਰਮ

ਆਦਤਾਂ

ਜੀਵਨ

ਭਾਗ

ਸਭ ਕੁਝ ਉਕਾ ਹੀ 'ਬਦਲ' ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਇਸ ਲਈ ਜਦ ਸਾਡੇ ਮਨ ਨੂੰ ਇਲਾਹੀ ਰੰਗਣ ਦੀ ਪਿਉਂਦ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਡਾ
ਮਨ ਇਲਾਹੀ 'ਹੁਕਮ' ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਵਿਚ 'ਸੁਰ' ਹੋ ਕੇ—

'ਜਿਉ ਤੂ ਚਲਾਇਹਿ ਤਿਵ ਚਲਹ ਸੁਆਮੀ' (ਪੰਨਾ-919)

ਜਿਉ ਬਲਾਵਹੁ ਤਿਉ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਬੋਲੈ ॥ (ਪੰਨਾ-292)

ਜਿ ਕਰਾਵੈ ਸੋ ਕਰਣਾ ॥ (ਪੰਨਾ-627)

ਜਹ ਬੈਸਾਲਹਿ ਤਹ ਬੈਸਾ ਸੁਆਮੀ
ਜਹ ਭੋਜਹਿ ਤਹ ਜਾਵਾ ॥ (ਪੰਨਾ-993)

'ਜਿਵ ਤੂ ਚਖਹਿ ਤਿਵ ਰਹਉ' (ਪੰਨਾ-1395)

ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

In the same way, the **graft of good or bad Sangat, will bring about a complete transformation in the-**

essence,

off-spring

colour

thought

desire

faith

emotions

wishes

longing

joy

yearning

enthusiasm

relish

intelligence

schemes

pretenses

actions

habits

life

destiny

of our intellect, wisdom and the sub-conscious.

When our mind is **grafted with the divine hue**, it is then **tuned with the Divine Will** and we live our life according to —

'*As Thou makes me walk, so do I walk, O Lord*'. 919

As Thou, O Lord, caused him to speak so does servant Nanak speak. 292

Whatever Thou make us do, we do. 627

Wherever Thou seat me, there do I sit and wherever Thou send me, there I go, O Lord. 993

'*As Thou keep me, O Lord, so do I live*'. 1395

ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਇਸ 'ਉਲਟੀ-ਖੇਲ' ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ—

ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਨਾਨਕ ਲਿਖਿਆ ਨਾਲਿ ॥ (ਪੰਨਾ-1)

ਅਪੁਸਟ ਬਾਤ ਤੇ ਭਈ ਸੀਧਰੀ ਦੂਤ ਦੁਸਟ ਸਜਨਈ ॥
ਅੰਧਕਾਰ ਮਹਿ ਰਤਨੁ ਪ੍ਰਗਾਸਿਓ ਮਲੀਨ ਬੁਧਿ ਹਛਨਈ ॥
ਜਉ ਕਿਰਪਾ ਗੋਬਿੰਦ ਭਈ ॥

ਸੁਖ ਸੰਪਤਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਫਲ ਪਾਏ ਸਤਿਗੁਰ ਮਿਲਈ ॥
ਮੋਹਿ ਕਿਰਪਨ ਕਉ ਕੋਇ ਨ ਜਾਨਤ ਸਗਲ ਭਵਨ ਪ੍ਰਗਟਈ ॥
ਸੰਗਿ ਬੈਠਨੋ ਕਹੀ ਨ ਪਾਵਤ ਹੁਣਿ ਸਗਲ ਚਰਣ ਸੇਵਈ ॥
ਆਢ ਆਢ ਕਉ ਫਿਰਤ ਦੁੰਢਤੇ ਮਨ ਸਗਲ ਤ੍ਰਿਸਨ ਬੁਝਿ ਗਈ ॥
ਏਕੁ ਬੋਲੁ ਭੀ ਖਵਤੋ ਨਾਹੀ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਸੀਤਲਈ ॥
ਏਕ ਜੀਹ ਗੁਣ ਕਵਨ ਵਖਾਨੈ ਅਗਮ ਅਗਮ ਅਗਮਈ ॥

ਦਾਸੁ ਦਾਸ ਦਾਸ ਕੋ ਕਰੀਅਹੁ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਸਰਣਈ ॥ (ਪੰਨਾ-402)

ਸੋ ਸਿਖੁ ਸਖਾ ਬੰਧਪੁ ਹੈ ਭਾਈ ਜਿ ਗੁਰ ਕੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚਿ ਆਵੈ ॥
ਆਪਣੈ ਭਾਣੈ ਜੋ ਚਲੈ ਭਾਈ ਵਿਛੜਿ ਚੋਟਾ ਖਾਵੈ ॥ (ਪੰਨਾ-601)

ਏਹੜ ਤੇਹੜ ਛਡਿ ਤੂ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਪਛਾਣੁ ॥ (ਪੰਨਾ-646)

ਫਰੀਦਾ ਬਰੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਿ ਗੁਸਾ ਮਨਿ ਨ ਹਢਾਇ ॥
ਦੇਹੀ ਰੋਗੁ ਨ ਲਗਈ ਪਲੈ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਪਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-1382)

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਮਬੱਤੀ ਜਾਂ ਦੀਵੇ ਦੀ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਲੋਅ ਦੀ ਹਸਤੀ, ਸੂਰਜ ਦੀ ਤੀਖਣ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ 'ਮਾਤ' ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 'ਲੈ' ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਅੰਧ-ਗੁਬਾਰ ਵਿਚ, ਜਦ ਸਾਡੇ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ ਗੁਰ-ਕਿਰਪਾ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਮਨ ਇਸ ਅਲੌਕਿਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ 'ਤੇਜ਼' ਨਾਲ ਇਤਨਾ 'ਚੁੰਧਿਆ' ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਬਿਸਮਾਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਇਹ ਪੰਗਤੀ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ —

ਖੂਬੁ ਖੂਬੁ ਖੂਬੁ ਖੂਬੁ ਖੂਬੁ ਤੇਰੋ ਨਾਮੁ ॥ (ਪੰਨਾ-1137)

ਏਹੋ ਜਿਹੇ ਬਿਸਮਾਦੀ ਝਲਕੇ ਦਾ ਸਾਡੇ ਮਨ-ਬੁੱਧੀ ਉਤੇ ਐਸਾ ਅਲੌਕਿਕ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਜੀਵ 'ਵਜੱਦ' ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਹਿ ਉਠਦਾ ਹੈ।

ਦੇਖਹੁ ਅਚਰਜ ਭਇਆ ॥

ਜਿਹ ਠਾਕੁਰ ਕਉ ਸੁਨਤ ਅਗਾਧਿ ਬੋਧਿ ਸੋ ਰਿਦੈ ਗੁਰ ਦਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-612)

ਦਰਸਨ ਦੇਖਤ ਹੀ ਸੁਧਿ ਕੀ ਨ ਸੁਧਿ ਰਹੀ

ਬੁਧਿ ਕੀ ਨ ਬੁਧਿ ਰਹੀ ਮਤਿ ਮੈ ਨ ਮਤਿ ਹੈ ।

This 'reverse play' of *Gurmat* has been so described in *Gurbani* --

O Nanak! By obeying, the pre-ordained order of the Lord's will. 1

From the reversed thing it has become upright and the deadly enemies and miscreants have become friends. The jewel(of Divine Knowledge) has shone in darkness and the impure understanding has become wholesome. When the World-Lord became merciful. I met the true Guru. and I have obtained peace wealth and the fruit of God's Name. No one knew me the miserly one now I have become famous all the world over. Previously no one allowed me to sit by him but now all worship my feet. Formerly I wandered in search of half a penny and now all the thirst of my mind is quenched. I could not bear even one reproach from anyone but now I am calmed through the society of saints. What merits of the Inaccessible Infinite and Unfathomable Lord can one tongue describe. Serf Nanak is under God's protection O Lord make him the slave of the slave of Thy slave. 402

He alone is the True disciple, friend, kinsman and brother, who walks in the Guru's will. He who walks according to his own will, O brother is separated from the Lord and bears blows. 601

Abandon thou thine crooked ways and realize the Guru's instruction. 646

Farid! Do good deeds for evil and harbor not wrath in thy mind. Thy body shall be infested with no disease and thou shall obtain everything. 1182

The dim light of a candle pales before the bright sun light and is 'insignificant'. Similarly, in the pitch darkness of *Maya*, with the manifestation of *Naam* within us through the grace of the *Guru*, our mind is so 'overwhelmed' by the 'brightness' of manifestation that in that wondrous state, spontaneously, the following *Gurbani* verse comes to our lips —

Excellent, excellent, excellent, excellent, excellent is Thy Name.1137

These divine flashes have such an awesome effect on our mind and intellect that man inevitably bursts out in 'wonder' —

Lo, a wondrous thing has happened. The Lord, who's knowledge is spoken of as unfathomable, He, the Guru has enshrined within my mind. 612
On seeing the Satguru face to face I lost all awareness, all discrimination of mind and all wisdom of the intellect.

ਸੁਰਤਿ ਮੈਂ ਨ ਸੁਰਤਿ ਅਉ ਧਿਆਨ ਮੈਂ ਨ ਧਿਆਨੁ ਰਹਯੋ

ਗਿਆਨ ਮੈਂ ਨ ਗਿਆਨ ਰਹਿਓ ਗਤਿ ਮੈਂ ਨ ਗਤਿ ਹੈ ।

ਧੀਰਜ ਕੋ ਧੀਰਜੁ ਗਰਬ ਕੋ ਗਰਬੁ ਗਇਓ

ਰਤਿ ਮੈਂ ਨ ਰਤਿ ਰਹੀ ਪਤਿ ਰਤਿ ਪਤਿ ਹੈ ।

ਅਦਭੁਤ ਪਰਮਦਭੁਤ ਬਿਸਮੈ ਬਿਸਮ

ਅਸਚਰਜੈ ਅਸਚਰਜ ਅਤਿ ਅਤਿ ਹੈ ॥ (ਕ.ਭਾ.ਗੁ. 25)

ਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਜਿਸ ਹਉਮੈ ਦੀ 'ਹੰਗਤਾ' ਜਾਂ 'ਗੁਮਾਨ' ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂ ਤੋਂ 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਦੇ ਪੱਠੇ ਪਾ-ਪਾ ਕੇ ਪਾਲਿਆ, ਪੋਸਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ 'ਹਉਮੈ' ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਝੂਠ, ਕੂੜ, ਦੂਜਾ-ਭਾਉ ਹੀ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਜਾਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਖਿਆਲ, ਨਿਸਚੇ, ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਦੇ ਦਾਵੇ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਸੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕੂੜ, ਝੂਠ, ਦੂਜਾ-ਭਾਉ ਹੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਵਜਾਹ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਅਮੋਲਕ ਜੀਵਨ ਅਜਾਈਂ ਹੀ ਗਵਾਇਆ ਹੈ।

ਪਲਚਿ ਪਲਚਿ ਸਗਲੀ ਮੁਈ ਝੂਠੈ ਧੰਧੈ ਮੱਹੁ ॥ (ਪੰਨਾ-133)

ਕੂੜਿ ਕੂੜਿ ਨੇਹੁ ਲਗਾ ਵਿਸਰਿਆ ਕਰਤਾਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ-468)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਤਾਈਂ ਜੀਵ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਥਵਾ 'ਦੂਜੇ-ਭਾਉ' ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਦ ਤਾਈਂ ਸਾਡੇ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਨਿਮਰਤਾ, ਹਲੇਮੀ, ਗਰੀਬੀ, 'ਦਾਸ-ਭਾਵਨਾ' ਉਪਜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਇਹ ਜੋ ਅਸੀਂ 'ਲੋਕਾਚਾਰੀ', ਰਸਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਸਭ ਦਿਖਾਵਾ, ਲੋਕ-ਪਚਾਰਾ, ਕੂੜ ਅਤੇ ਪਖੰਡ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਰਸਮੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨੂੰ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ -

ਸਭੁ ਕੋ ਨਿਵੈ ਆਪ ਕਉ ਪਰ ਕਉ ਨਿਵੈ ਨ ਕੋਇ ॥

ਧਰਿ ਤਾਰਾਜੁ ਤੋਲੀਐ ਨਿਵੈ ਸੁ ਗਉਰਾ ਹੋਇ ॥

ਅਪਰਾਧੀ ਦੂਣਾ ਨਿਵੈ ਜੋ ਹੰਤਾ ਮਿਰਗਾਹਿ ॥

ਸੀਸਿ ਨਿਵਾਇਐ ਕਿਆ ਥੀਐ ਜਾ ਰਿਦੈ ਕੁਸੁਧੇ ਜਾਹਿ ॥ (ਪੰਨਾ-470)

ਹਉ ਵਿਚਿ ਸਚਿਆਰੁ ਕੂੜਿਆਰੁ ॥

ਹਉ ਵਿਚਿ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਵੀਚਾਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ-466)

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਨਿਮਰਤਾ-ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ

*I lost all consciousness, attention, knowledge and desire for liberation
Patience lost its serenity, pride lost its Ego, love lost its love, and honor no longer
remained honor.*

*He is the wonder of the wondrous, rapture of the rapturous, awe of the
awesome, unlimited and limitless.* KBG 25

For the first time, man **realizes, through intuition**, that the 'arrogance' or 'pride' of ego; the 'me-mine' which he had pandered to over numerous births, lived with, and nurtured into full bloom, was an absolute falsehood. Based on such doubt-delusion or ignorance, all the thoughts, desires, imagination and **me-mine assertions were all defiled, false and nothing but duality**. It is for this reason that he simply wasted away his precious life.

*Entangled and enmeshed in the love of false occupations, the whole world is
perishing.* 133

The false ones love what is false and forget the Creator. 468

Thus, as long as the **intuitional realization** about doubt-delusion of ego or the 'love of another' does not dawn upon man, until then, true-sincere **humility, gentleness, meekness, 'desire to serve' can never sprout** within his inner being.

What ever we do for the sake of 'public opinion', social etiquette or humility, all this is **showmanship, social etiquette, falsehood and hypocrisy**. *Gurbani* has this to say about humility that is tied up with social etiquette -

*Everyone bows for himself None bows for another. If a thing be placed in the
pan of a balance and weighed, the side which descends that is the heavier.
sinner like the deer hunter, bows twice as much. What can be achieved by
bowing the head, when the man goes with filthy mind?* 470

In ego he becomes true or false. In ego he reflects on virtues or vice. 466

On the other hand, *Gurbani* has this to say about sincere **humility and modesty** -

ਗਿਆ ਹੈ—

ਹਮ ਨਹੀ ਚੰਗੇ ਬੁਰਾ ਨਹੀ ਕੋਇ ॥

ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਨਕੁ ਤਾਰੇ ਸੋਇ ॥

(ਪੰਨਾ-728)

ਕਬੀਰ ਸਭ ਤੇ ਹਮ ਬੁਰੇ ਹਮ ਤਜਿ ਭਲੋ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥

ਜਿਨਿ ਐਸਾ ਕਰਿ ਬੁਝਿਆ ਮੀਤੁ ਹਮਾਰਾ ਸੋਇ ॥

(ਪੰਨਾ-1364)

ਪੰਚੇ ਪੰ ਪਾਖਾਕ ਹੋਇ ਮਨ ਬਚ ਕਰਮ ਭਰਮ ਭਉ ਖੋਈ ।

ਹੋਇ ਪੰਚਾਇਣੁ ਪੰਜਿ ਮਾਰ ਬਾਹਰਿ ਜਾਂਦਾ ਰਖਿ ਸਗੋਈ

ਬੋਲ ਅਮੋਲੁ ਸਾਧ ਜਨ ਓਈ ॥

(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. 23/21)

ਹਉਮੈ ਗਰਬੁ ਨਿਵਾਰੀਐ ਗੁਰਮੁਖਿ ਰਿਦੈ ਗਰੀਬੀ ਆਵੈ ।

ਗਿਆਨ ਮਤੀ ਘਟਿ ਚਾਨਣਾ ਭਰਮ ਅਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰੁ ਮਿਟਾਵੈ ।

ਹੋਇ ਨਿਮਾਣਾ ਢਹਿ ਪਵੈ ਦਰਗਹ ਮਾਣੁ ਨਿਮਾਣਾ ਪਾਵੈ ।

ਖਸਮੈ ਸੋਈ ਭਾਵਦਾ ਖਸਮੈ ਦਾ ਜਿਸੁ ਭਾਣਾ ਭਾਵੈ ॥

ਭਾਣਾ ਮੰਨੈ ਮੰਨੀਐ ਅਪਣਾ ਭਾਣਾ ਆਪਿ ਮਨਾਵੈ ।

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚਿ ਪਰਾਹੁਣਾ ਦਾਵਾ ਛੱਡਿ ਰਹੈ ਲਾ-ਦਾਵੈ ।

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਹੁਕਮਿ ਕਮਾਵੈ ॥

(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. 29/13)

ਹਾਂ ਜੀ—

ਨਾਨਕ ਹੁਕਮੈ ਜੇ ਬੁਝੈ ਤ ਹਉਮੈ ਕਹੈ ਨ ਕੋਇ ॥

(ਪੰਨਾ-1)

I am not good, and no one is bad.

Prays Nanak, He the Lord alone, is the mortal's Savior.

728

Kabir, I am the worst of all; except me, everyone else is good.

Whosoever realizes thus, he alone is my friend.

1364

Those who become the dust of people's feet, in mind, words or deeds they shed their doubts and fears.

In the company of the holy, Sadh Sangat, they overcome the temptations of their five senses and venture outside with control over their mind.

These are the holy people and their words are precious.

VBG 23/21

In the heart of Gurmukhs humility resides because they have given up their pride and ego.

Due to their assimilating teachings of the Guru, their hearts are illumined, and the darkness of ignorance and doubt gets erased.

Becoming meek, he sheds his pride and falls at the Lord's feet, and thus receives honor in God's Court.

The husband Lord likes the one who accepts the husband Lord's Will.

Everyone accepts that the Lord's Will must be followed, but the Lord Himself makes one accept His Will.

In the world one must regard oneself as a guest, let go of all claims and live without making any claims.

He should in the Sadh Sangat cultivate the Lord's command as revealed by the Guru.

VBG 29/13

O yes indeed! –

O Nanak! if man were to understand Lord's command, then no one would take pride (speak in ego).

1